

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ตรวจสอบความเหมาะสมในการนำไปใช้ของกลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) พัฒนาคู่มือการใช้กลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ได้แก่ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert interview) การศึกษาพหุกรณี (Multi-case Studies) และการใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi technique)

การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างกลยุทธ์ ดำเนินการใน 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

ส่วนที่ 3 การศึกษาพหุกรณีโรงเรียนเรียนรวมต้นแบบ จำนวน 3 โรงเรียน

ระยะที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์ โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง (Modified Delphi Technique) จำนวน 3 รอบ สอบถามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน

ระยะที่ 3 การตรวจสอบความเหมาะสมในการนำไปใช้ของกลยุทธ์ โดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 630 คน

ระยะที่ 4 การพัฒนาคู่มือการใช้กลยุทธ์ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมในการนำไปใช้ของคู่มือการใช้กลยุทธ์ฯ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ดังนี้

1. กลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 6 กลยุทธ์ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการเรียนการสอน มี 5 กิจกรรม ได้แก่ 1.1 การจัดทำแผนจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนพิการเฉพาะบุคคล 1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 1.3 การสอนเสริมนักเรียนพิการ 1.4 การจัดกิจกรรมเสริมนักเรียนพิการ 1.5 การวัดและประเมินผลนักเรียนพิการ กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาบุคลากร มี 3 กิจกรรม ได้แก่ 2.1 การสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรวม 2.2 การสร้างเจตคติเชิงบวกในการจัดการเรียนรวมแก่ครู 2.3 การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนรวมแก่ครู กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนานักเรียน มี 2 กิจกรรม ได้แก่ 3.1 การเตรียมความพร้อมนักเรียน 3.2 การส่งเสริมความสามารถพิเศษของนักเรียนพิการ กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาเครื่องมือ มี 2 กิจกรรม ได้แก่ 4.1 การพัฒนาเครื่องมือ อุปกรณ์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนพิการ 4.2 การให้บริการนักเรียนพิการ กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาสภาพแวดล้อม มี 2 กิจกรรม ได้แก่ 5.1 การพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 5.2 การพัฒนาบุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของนักเรียนพิการ กลยุทธ์ที่ 6 การบริหารจัดการ มี 6 กิจกรรม ได้แก่ 6.1 การกำหนดนโยบายและวางแผนการจัดการเรียนรวม 6.2 การประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนรวม 6.3 การสร้างเครือข่ายการเรียนรวม 6.4 การจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการเรียนรวม 6.5 การคัดกรองนักเรียน 6.6 การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การจัดการเรียนรวม

2. กลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณารายกลยุทธ์ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกกลยุทธ์ โดยมีค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.65) กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาบุคลากร ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.61) กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนานักเรียน

($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.54) กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาเครื่องมือ ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.53) กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.54) และ กลยุทธ์ที่ 6 การบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.54)

3. คู่มือการใช้กลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในการนำไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญจากผลการวิจัยที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการศึกษพบว่ากลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 6 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการเรียนการสอน กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาบุคลากร กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนานักเรียน กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาเครื่องมือ กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาสภาพแวดล้อม และ กลยุทธ์ที่ 6 การบริหารจัดการ ผลการศึกษาดังกล่าวมีความครอบคลุมในทุกประเด็นการจัดการเรียนรวม โดยกลยุทธ์ที่ 1, 3, 4 และ 5 สอดคล้องกับองค์ประกอบของการบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ซึ่งกำลังดำเนินการอยู่ในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านนักเรียน (S-students) 2) ด้านสภาพแวดล้อม (E-environment) 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-activities) และ 4) ด้านเครื่องมือ (T-tools) (เบญญา ชลธารินทร์, 2548, หน้า 33-35) สำหรับกลยุทธ์ที่ 2 และ 6 นั้นได้จากการสังเคราะห์และวิเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาพหุกรณีโรงเรียนต้นแบบ การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ยังไม่มีผู้ใดศึกษาวิจัยมาก่อนจึงไม่มีผลการวิจัยที่สอดคล้องโดยตรงมีสอดคล้องเพียงบางส่วน ดังนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรัชญา ขวัญพุด (2550, หน้า 70-72) ที่ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรวมของครูผู้สอนในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนอง พบว่า ดานการดำเนินงานจัดการเรียนรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนดานนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ดานกิจกรรมการเรียนการสอน และ ดานเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้อง

กับผลงานวิจัยของศศิวิมล มณีวระ (2554, หน้า 57-58) ที่ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการตามโครงสร้างแบบซีท (SEAT) ของโรงเรียนเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น พบว่า 1) ด้านนักเรียน ครูมีการเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไปเกี่ยวกับการจัด การเรียนการสอนแบบเรียนรวมเพื่อช่วยให้นักเรียนทั่วไปเข้าใจและยอมรับนักเรียนเรียนรวม มีการจัดเพื่อนอาสาสมัครดูแลนักเรียนเรียนรวมทั้งด้านวิชาการ และการดำรงชีวิต เน้นให้ทุกคนในโรงเรียนช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนรวม 2) ด้านสภาพแวดล้อมมีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพเช่นเดียวกับนักเรียนปกติโดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสำคัญ 3) ด้านเครื่องมือ โรงเรียนมีการจัดสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกให้นักเรียนเรียนรวม และผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลรายกลยุทธ์ ดังนี้

1.1 กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการเรียนการสอน มี 5 กิจกรรม ได้แก่

1.1 การจัดทำแผนจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนพิการเฉพาะบุคคล 1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 1.3 การสอนเสริมนักเรียนพิการ 1.4 การจัดกิจกรรมเสริมนักเรียนพิการ 1.5 การวัดและประเมินผลนักเรียนพิการ กลยุทธ์นี้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.65) และและรายกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกกิจกรรม เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งไปที่การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนพิการ ซึ่งครูจะต้องจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนพิการเฉพาะบุคคล ในการจัดการเรียนการสอนครูจะต้องใช้แผนการจัดการเรียนรู้นี้ควบคู่ไปกับแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนปกติ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงนักเรียนพิการเสมอ นอกจากนี้ครูยังจะต้องสอนเสริมและจัดกิจกรรมเสริมให้กับนักเรียนพิการอีกด้วย และในการวัดผลประเมินผลจะต้องแยกต่างหากจากนักเรียนปกติ และมีเกณฑ์ต่ำกว่านักเรียนปกติ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 35-38) ที่ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาพิเศษ โรงเรียนเรียนรวม ด้านกระบวนการเรียนการสอนไว้ว่า มี 3 มาตรฐาน 6 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ มาตรฐานที่ 1 วางแผนพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล ตัวบ่งชี้ คือ วางแผนพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคลโดยจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan : IEP) มาตรฐานที่ 2 จัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนเพื่อการเรียนรวม มีตัวบ่งชี้ คือ ตัวบ่งชี้ที่ 1 จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมและหรือฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนเพื่อการเรียนรวม ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรวม ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ที่ส่งเสริมการเรียนรู้รวม ตัวบ่งชี้ที่ 4 จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถตามศักยภาพเป็นรายบุคคล มาตรฐานที่ 3 วัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงเพื่อพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล ตัวบ่งชี้ คือ วัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงเพื่อพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล และสอดคล้องกับพงษ์ศักดิ์ ฎีกาขาว (2553, หน้า 68) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนโรงเรียนเรียนรวมเป็นกระบวนการทั้งหมดเกี่ยวกับการเรียนการสอนทั้งภายใน/ภายนอกห้องเรียน และโรงเรียน ประกอบด้วย 1) การบริหารหลักสูตร 2) การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล 3) การตรวจสอบทางการศึกษา และ 4) การใช้เทคนิคการสอนพิเศษ และยังสอดคล้องกับชมพูสุข สมจันทร์ (2557, หน้า 26-28) และธีระพงษ์พรหมกุล (2558, หน้า 47-54) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเรียนรวมว่า ได้แก่ 1) การบริหารจัดการหลักสูตร ประกอบด้วย (1) การปรับหลักสูตรทั่วไป (2) การจัดทำหลักสูตรเฉพาะ (3) การจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติม 2) แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program = IEP) 3) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) 4) การตรวจสอบทางการศึกษา 5) เทคนิคการสอน ซึ่งประกอบด้วย (1) การวิเคราะห์งาน (Task Analysis) (2) การสอนโดยเพื่อนช่วยสอน (Peer Tutoring) (3) ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy System) 6) การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน 7) การจัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียนและชุมชน 8) การประกันคุณภาพ 9) การรับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเข้าเรียน และ 10) การจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของจิรัชญา ขวัญพุด (2550, หน้า 71) ที่ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรวมของครูผู้สอนในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนอง พบว่า ครูผู้สอนมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) อยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาบุคลากร มี 3 กิจกรรม ได้แก่ 2.1 การสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรวม 2.2 การสร้างเจตคติเชิงบวกในการจัดการเรียนรวมแก่ครู 2.3 การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรวมแก่ครู กลยุทธ์นี้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.61) และรายกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน กลยุทธ์นี้มุ่งพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการจัดการเรียนรวมให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรวมจะประสบความสำเร็จได้บุคลากรมีส่วนสำคัญมากเนื่องจากเป็นผู้ปฏิบัติ จึงจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างเจตคติเชิงบวก และพัฒนาทักษะในการใช้เทคโนโลยี

แก่ครูให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนรวม จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นกิจกรรมหนึ่งของกลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการ จากการศึกษาสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและการศึกษาพหุกรณีโรงเรียนต้นแบบ พบว่า การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญมากควรเป็นกลยุทธ์อีกกลยุทธ์หนึ่ง ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 39) ที่ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนรวม มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ มาตรฐานที่ 3 ส่งเสริมบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาพิเศษว่า มี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูการศึกษาพิเศษ ตัวบ่งชี้ที่ 2 สนับสนุนให้ครูการศึกษาพิเศษใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน และตัวบ่งชี้ที่ 3 ส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรด้านการศึกษาพิเศษ และสอดคล้องกับภัส เสือสิงห์ (2556, หน้า 11-12) ที่กล่าวถึงการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนเรียนรวมว่า ได้แก่ การจัดส่งบุคลากรเข้าร่วมประชุม เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนและจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงานการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่อง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของจิรัชญา ขวัญพุด (2550, หน้า 71) ที่ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรวมของครูผู้สอนในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนอง พบว่า มีการจัดอบรมบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนรวมร่วมกับศูนย์การศึกษาพิเศษหรือหน่วยงานอื่น และมีการประชุมบุคลากรของโรงเรียนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรวม

1.3 กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนานักเรียน มี 2 กิจกรรม ได้แก่ 3.1 การเตรียมความพร้อมของนักเรียน 3.2 การส่งเสริมความสามารถพิเศษของนักเรียนพิการ กลยุทธ์นี้มี ความเหมาะสมในการนำไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.54) และ รายกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกกิจกรรม กลยุทธ์นี้มุ่งเตรียมความพร้อมนักเรียนปกติ และนักเรียนพิการให้มีความรู้ความเข้าใจ รัก สามัคคี และช่วยเหลือนักเรียนพิการได้ถูกวิธี สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 40) ที่กำหนด มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนรวม มาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียนว่า มี 2 มาตรฐาน 2 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ มาตรฐานที่ 1 นักเรียนมีพัฒนาการตามศักยภาพ ตัวบ่งชี้ คือ นักเรียนมีพัฒนาการตามศักยภาพ มาตรฐานที่ 2 บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนมีความพึงพอใจ ต่อพัฒนาการของนักเรียน ตัวบ่งชี้ คือ บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนมีความพึงพอใจ

ต่อพัฒนาการของนักเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุดมลักษณ์ หมีสมุท (2555, หน้า 47) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานจัดการเรียนรวมในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดปทุมธานี พบว่า การพัฒนานักเรียนเรียนรวม ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อมของนักเรียนพิการหรือมีความบกพร่องในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์และสังคม และการช่วยเหลือตนเอง 2) การเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไป ทางโรงเรียนจะต้องเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไปให้มีความรู้ความเข้าใจ เกิดการยอมรับ สามารถช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนพิการหรือมีความบกพร่องอย่างถูกวิธีและเท่าที่จำเป็น

1.4 กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาเครื่องมือ มี 2 กิจกรรม ได้แก่ 4.1 การพัฒนาเครื่องมือ อุปกรณ์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนพิการ 4.2 การให้บริการนักเรียนพิการ กลยุทธ์นี้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.53) และรายกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกกิจกรรม กลยุทธ์นี้มุ่งพัฒนาเครื่องมือในการช่วยเหลือนักเรียนพิการในด้านการเรียนรู้ ซึ่งได้แก่ เครื่องมือ อุปกรณ์ และนวัตกรรมซึ่งจะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ การดำรงชีวิต ตลอดจนการให้บริการแก่นักเรียนพิการ สอดคล้องกับความเห็นของอุดมลักษณ์ หมีสมุท (2555, หน้า 49-51) และชมพูนุช สมจันทร์ (2557, หน้า 34-35) กล่าวว่า การจัดการเรียนรวมด้านเครื่องมือ หมายถึง สิ่งที่นำมาเป็นเครื่องมือในการบริหารการจัดการเรียนรวมช่วยให้นักเรียนพิการเกิดการเรียนรู้และดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของภัส เสือสิงห์ (2556, หน้า 14-16) ที่ศึกษาปัญหาการบริหารจัดการเรียนรวมในโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนรวมตามโครงสร้าง ซีท (SEAT FRAMEWORK) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงครามพบว่า การจัดการเรียนรวมด้านเครื่องมือโรงเรียนควรดำเนินการดังนี้ 1) จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องให้ไปปฏิบัติตามกฎกระทรวง 2) มีการจัดกิจกรรมให้บริการเพิ่มเติม เช่น กิจกรรมปรับพฤติกรรม การฟื้นฟูสมรรถนะ ดนตรีบำบัด ศิลปะบำบัด เป็นต้น 3) มีการจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือเป็นการเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องที่เรียนรวมในโรงเรียน 4) มีการจัดให้มีครูสอนเสริมหรือครูพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องที่จัดการเรียนรวม 5) โรงเรียนจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้จัดซื้อ

สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ 6) นักเรียนที่มีความบกพร่องได้รับการพัฒนาและเรียนรู้ด้วยสื่อที่หลากหลายและตรงตามศักยภาพรายบุคคล 7) นักเรียนที่มีความบกพร่องได้รับการจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือทุกคน 8) โรงเรียนจัดให้มีการประเมินและปรับปรุงแผน IEP ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทุกภาคเรียน 9) โรงเรียนได้ประสานงานจัดหา/ยืม สื่อ อุปกรณ์ ที่ศูนย์การศึกษาพิเศษหรือที่อื่นใดเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และ 10) นักเรียนที่มีความบกพร่อง/ครู/ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการได้รับสื่อ อุปกรณ์ และการจัดบริการที่เพียงพอ เหมาะสมและเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาสภาพแวดล้อม มี 2 กิจกรรม ได้แก่

5.1 การพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และ 5.2 การพัฒนาบุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของนักเรียนพิการ กลยุทธ์นี้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.54) และรายการกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกกิจกรรม กลยุทธ์นี้มุ่งพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตของนักเรียนพิการ สอดคล้องกับคู่มือการบริหารจัดการเรียนรวม โดยใช้โครงสร้างชี้ทของเบญจฯ ชลธารนนท (2546, หน้า 7) ที่กล่าวถึงการบริหารจัดการโรงเรียนเรียนรวมด้านสภาพแวดล้อมว่า แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ควรจัดให้นักเรียนที่มีความบกพร่องเรียนในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด ประกอบด้วย (1) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร ได้แก่ บริเวณภายนอกชนิดของตัวอาคาร ทางเชื่อมอาคาร ทางเขา ทางเดิน ลานจอดรถ เกาะกลางถนน ต้นไม้ รองน้ำ (2) การจัดสภาพแวดล้อมภายในอาคาร ได้แก่ ประตู สวิตช์ไฟและปุ่มต่าง ๆ ทางลาด ระบบเตือนภัย บันได ลิฟท์ ทางเดินสาธารณะภายในตัวอาคาร พื้น แสงสว่าง หอน้ำ โทรศัพท์ ทั้งการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในอาคาร ควรจัดให้ไปตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยคำนึงถึงความสะดวกและปลอดภัย เป็นสำคัญ 2) บุคคลสำคัญในชีวิตเด็ก ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรอื่นในโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนที่จัดการเรียนรวมจะเป็นผู้นำ (1) จัดประชุมทุกคนในโรงเรียนเพื่อบอกว่า โรงเรียนมีการจัดการเรียนรวมและจะต้องมีการดำเนินงานอย่างไรบ้าง (2) สร้างบรรยากาศของการยอมรับนักเรียนพิการเรียนรวมในโรงเรียนให้ครูทุกคน แม่ค้า ภารโรง ยาม ฯลฯ รับรู้และร่วมมือกันดูแล

ช่วยเหลืออย่างถูกวิธี 3) จัดให้มีคณะกรรมการจัดการเรียนรวมประจำโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารผู้เชี่ยวชาญ ครู พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรภายนอกรวมกัน กำหนดนโยบายแนวทางดำเนินงานจัดสรรงบประมาณ บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน 4) มีการประชาสัมพันธ์โครงการจัดการเรียนรวมให้บุคลากรทุกคนและผู้เกี่ยวข้องทราบเพื่อเกิดความร่วมมือกันในการทำงานกันเป็นทีม

1.6 กลยุทธ์ที่ 6 การบริหารจัดการ มี 6กิจกรรม ได้แก่ 6.1 การกำหนดนโยบายและวางแผนการจัดการเรียนรวม 6.2 การประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนรวม 6.3 การสร้างเครือข่ายการเรียนรวม 6.4 การจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการเรียนรวม 6.5 การคัดกรองนักเรียน 6.6 การคัดเลือกครูดูแลนักเรียนพิการ และ 6.7 การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนรวม กลยุทธ์นี้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.54) และรายการกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกกิจกรรม กลยุทธ์นี้มุ่งส่งเสริมให้การดำเนินการจัดการเรียนรวมมีประสิทธิภาพ ซึ่งโรงเรียนจะต้องประกาศนโยบายการจัดการเรียนรวมอย่างชัดเจน มีการวางแผนการจัดการเรียนรวมอย่างเป็นระบบ มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน มีการสร้างเครือข่ายโรงเรียน ผู้ปกครองและโรงพยาบาล ตลอดจนเครือข่ายระหว่างโรงเรียนที่จัดการเรียนรวม เพื่อให้ความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินการให้เพียงพอ มีการคัดเลือกหรือบรรจุแต่งตั้งครูที่มีความรู้หรือจบทางการศึกษาพิเศษมา ดำเนินการ และมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการเพื่อหาทางพัฒนาการจัดการเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นต่อไป สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 41-47) ที่ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาพิเศษ โรงเรียนเรียนรวม มาตรฐานด้านการบริหารจัดการว่า มี 7 มาตรฐาน 11 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ มาตรฐานที่ 1 สํารวจและจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาพิเศษ ตัวบ่งชี้ คือ สํารวจและจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาพิเศษ มาตรฐานที่ 2 ดำเนินการรับเด็ก คัดแยก ส่งต่อและจัดเขาเรียน ตัวบ่งชี้ คือ ดำเนินการรับเด็ก คัดแยก ส่งต่อ และจัดเขาเรียน มาตรฐานที่ 3 ส่งเสริมบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาพิเศษ ตัวบ่งชี้ คือ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูการศึกษาพิเศษ ตัวบ่งชี้ที่ 2 สนับสนุนให้ครูการศึกษาพิเศษใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนา การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ตัวบ่งชี้ที่ 3 ส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรด้านการศึกษาพิเศษ มาตรฐานที่ 4 ส

ส่งเสริมการใช้งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาพิเศษ ตัวบ่งชี้ คือ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ส่งเสริมการใช้งบประมาณ สิ่ง บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาพิเศษ ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้งบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐานที่ 5 จัดกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนา คักยภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในการเรียนรวม ตัวบ่งชี้ คือ จัดกิจกรรมสนับสนุน การพัฒนา คักยภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในการเรียนรวม มาตรฐานที่ 6 สร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรวม ตัวบ่งชี้ คือ สร้างเครือข่าย ความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรวม มาตรฐานที่ 7 นิเทศและประเมินผล การจัดการเรียนรวมอย่างต่อเนื่อง ตัวบ่งชี้ คือ ตัวบ่งชี้ที่ 1 คือ นิเทศ ติดตามการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนรวมภายในโรงเรียน ตัวบ่งชี้ที่ 2 ประเมินผลการจัดการเรียนรวม และ สอดคล้องกับผลการวิจัยของประมวล วันมี (2545, หน้า 23) ที่ศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนา โรงเรียนเรียนรวมสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดระยอง พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนเรียนรวมอยู่ในระดับ ปานกลางทุกด้าน ซึ่งได้แก่ 1) การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ 2) การรับ คัดแยก และ ส่งต่อเด็ก 3) การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร 4) งบประมาณ 5) สื่อและอุปกรณ์ 6) บริการที่ จำเป็น และ 7) อุปกรณ์ เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น นอกจากนี้ยังสอดคล้อง กับผลการศึกษาของจิรัชญา ขวัญพุด (2550, หน้า 71) ที่ได้ศึกษาสภาพ การจัดการเรียนรวมของครูผู้สอนในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระนอง พบว่า มีการติดต่อ ประสานงานกับศูนย์การศึกษาพิเศษหรือสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาในเรื่องการรับเด็กพิการ มีการตั้งคณะกรรมการโครงการเรียนรวมโดยตัวแทน จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดนโยบายการดำเนินงานจัดการเรียนรวม และ มีการประชุมคณะกรรมการโรงเรียนจัดทำวิสัยทัศน์ กำหนดกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ ของโรงเรียน อยู่ในระดับมากทุกข้อ

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมในการนำไปใช้ของกลยุทธ์การจัดการศึกษา แบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในการนำไปใช้โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, $S.D.=0.57$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหาร

สถานศึกษากลุ่มบริหารงานวิชาการ ครูผู้สอนนักเรียนพิการ ประธานกรรมการสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียนพิการเห็นว่ากลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่าง
 มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้จะสามารถพัฒนาการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนให้มีประสิทธิผลได้จริง

3. ผลการประเมินความเหมาะสมในการนำไปใช้ของคู่มือการใช้กลยุทธ์การจัดการ
 การเรียนรวมอย่างมีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสมในการนำไปใช้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
 ($\bar{X} = 4.97$, S.D.=0.01) และมีความเหมาะสมในการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ
 แสดงให้เห็นว่า คู่มือการใช้กลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างมีประสิทธิผลสำหรับ
 โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เหมาะสมอย่างยิ่งใน
 การนำไปใช้ในการดำเนินงานโรงเรียน หากโรงเรียนนำคู่มือการใช้กลยุทธ์นี้ไปดำเนินการ
 อย่างเคร่งครัดเชื่อมั่นได้ว่าโรงเรียนจะจัดการเรียนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวมควรมีการพัฒนาบุคลากรที่ดูแล
 เด็กพิการให้มีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรวม มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ และ
 ควรดำเนินการกับครูและนักเรียนทุกคนในโรงเรียน

1.2 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวมควรมีครูผู้รับผิดชอบโดยตรง
 ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ

1.3 การประชุมผู้ปกครองควรแบ่งเป็นกลุ่มย่อยหรือเป็นรายกรณีจะทำให้ได้
 ข้อมูลที่แท้จริงและเกิดความร่วมมือในการดูแลนักเรียนได้มากกว่าการประชุมกลุ่มใหญ่

1.4 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวมควรนำผลการศึกษารวบรวมไป
 ปรับใช้โดยศึกษาให้ละเอียดถี่ถ้วนและปฏิบัติตามคู่มือการใช้กลยุทธ์อย่างเคร่งครัด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือโรงเรียนในสังกัดหน่วยงานอื่น

2.2 ควรมีการวิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้การเป็นโรงเรียนเรียนรวมของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือโรงเรียนในสังกัดหน่วยงานอื่น

2.3 ควรมีการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมให้มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือโรงเรียนในสังกัดหน่วยงานอื่น

2.4 ควรมีการวิจัยการทดลองใช้กลยุทธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือโรงเรียนในสังกัดหน่วยงานอื่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์